

La irlandització del català

per Quim Gibert

«La llengua és el marcador essencial de pertinença per als catalans» (Adolf Tobeña)

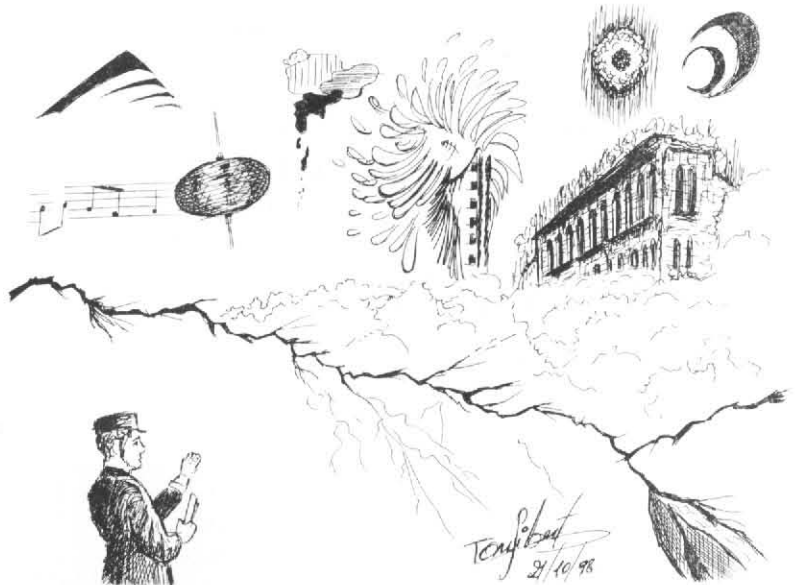
Darrerament he treballat en diferents escoles públiques, tant de primària com de secundària, del Maresme i del Vallès Oriental. En totes, la llengua principal entre la quitxalla és l'espanyol. La majoria de l'alumnat s'expressa bé en català, però el català no és la seva llengua natural de relació. I, aleshores, aquells que tenen el català com a llengua familiar queden dissolts entre els castellanoparlants. «Porto el meu fill a una escola catalana, i tot déu parla castellà! Els profes amb els profes, al menjador... S'inculca encara aquella idea que, davant d'una persona castellanoparlant, els catalans ben educats han de canviar de llengua. I se suposa que és una escola catalana!» declarava Quim Monzó en una entrevista a *Escola Catalana* (núm. 339).

M'explicaven uns coneguts vinculats a una delegació local de la UNESCO que La Bressola de Prada va realitzar un intercanvi amb una escola de Puigcerdà. Els mestres nord-catalans cercaven trobar referents normalitzats dins la Catalunya monàrquica. Les vailettes i els vailets cerdans, en la seva major part, però, jugaven i la feien petar en espanyol. Els del Conflent quedaren esgarriats: no solament el català corre perill a la Catalunya del Nord. L'experiència escolar va estar a punt d'anar-se'n a rodar per manca de sintonia lingüística.

En un institut de Premià de Mar, la coincidència va voler que tingués a classe una alumna bereber i una d'àrab, ambdues originàries del Marroc. Tant l'una com l'altra dominaven bé l'àrab i el català, però entre elles s'expressaven en espanyol. La raó, segons respongueren, no era altra que la comoditat. Tres quarts del mateix comentava Josepa Huguet, ensenyant i escriptora, en el quinzenal *l'Estel* (núm. 400) de S'Arenal (Mallorca): «Arriba un noi de 10 anys a l'escola catalana. És de llengua familiar urdú. No sap gens de català ni d'espanyol. Se li fan classes d'ensenyament compensatori en català (per motius d'incorporació tardana). Els seus companys i companyes de curs han fet immersió en català des del parvulari i les àrees corresponents en espanyol, tal com la llei mana. Els alumnes, entre ells, parlen escadusserament en català; amb el nouvingut gairebé mai. És inequívocament l'espanyol la llengua

que un alumne de parla no catalana ni espanyola aprèn primer a les escoles del nostre país.»

Els factors que inclinen a parlar català o espanyol entre la mainada són, segons Miquel Siguan (*La Vanguardia*, 18-3-99): «Els companys. Els nens adopten com a pròpia la llengua dels companys. El nen vol ser com els altres!»

Les nostres escoles no són més que un reflex de la societat que les impulsa amb més o menys encert. Mal ens pesi, els catalans es deixen per parlar en espanyol per menys de cinc cèntims. No hi fa res que l'interlocutor castellanoparlant t'entengui perfectament. No hi fa res que fins i tot l'esmentat interlocutor sigui català d'adopció. La deixadesa lingüística dels catalans envers la seva pròpia llengua situa la nostra cultura en un procés d'irlandització. La llengua nacional d'Irlanda, el gaèlic, tot-hom el sap perquè s'ensenyava a l'escola, però gairebé mai ningú no l'usa normalment. L'anglès és la llengua predominant en una Irlanda sobirana des de 1921. Amb el precedent irlandès, els catalans correm el risc d'acabar amb un trasplantament lingüístic que lesionaria severament la nostra genuïna personalitat i ens conduiria cap a la definitiva assimilació a Espanya. El peix gros es menja el petit, si aquest bada. I, sovint, el peix petit és tan còndid que ni s'adona quan se l'estan cruspint a cremadent.♦